

*Radovan Čokorilo, Fakultet fizičkog vaspitanja i sporta Istočno Sarajevo
Spasoje Bjelica, Visoka škola za uslužni biznis Istočno Sarajevo – Sokolac*

PODSTICANJE PSIHOFIZIČKE AKTIVNOSTI PREDŠKOLSKOG DJETETA¹

UVOD

U predškolskom periodu psihofizička aktivnost djeteta ostvaruje se skoro isključivo putem igre kao osnovnog oblika njegove aktivnosti. To je, u stvari, najprirodniji način slobodnog zadovoljavanja veoma izražene dječje potrebe za kretanjem i dinamičnošću. Igra kao životna potreba predškolskog djeteta istovremeno je i uslov njegovog psiho-fizičkog razvitka. Njome dijete razvija svoju tjelesnost i duševnost, proširuje svoje iskustvo, upotrebljava svoje znanje, obogaćuje emocionalnost, učvršćuje voljne osobine i izgrađuje motoričke sposobnosti. Igra uvodi dijete u život, omogućuje mu da spozna osnovna pravila društvenih odnosa i međuljudske komunikacije čime se na najprirodniji način ostvaruju zadaci procesa socijalizacije.

Zato moramo omogućiti djeci da se igraju, spontano i prirodno, moramo im osigurati prostor za igru, odrediti vrijeme u okvirima dnevnog režima života, pružiti jednostavne igračke i materijal. Poželjan je nenametljiva kontrola, da se igra ne bi pretvorila u surovost, sukobe sarkazam i slične nepoželjne manifestacije (A. Vukasović, 1974: 316).

Obično se kao karakteristični izdvajaju sljedeći atributi igre. Igra je spontana, nagonska, dobrovoljna i prijatna aktivnost, ona je sama sebi cilj, karakteriše je neponovljivost i neizvjesnost po toku i ishodu, unutrašnje je motivisana, svjesna je i misaona sa izraženom inicijativom i maštom. Na osnovu ovih najvažnijih karakteristika igre mogli bismo pogrešno zaključiti da se djeca predškolskog uzrasta dovoljno spontano kreću i da ih u tom smislu nije potrebno podsticati.

Istina je, međutim, da djeca spontanim kretanjem razvijaju samo neke koštano-mišićne strukture, dok neke mogu zaostajati u svom razvoju. Zbog toga je poželjno djecu podsticati na što raznovrsnije kretanje. Pored hodanja, trčanja i skakanja, potrebno je upražnjavati i puzanje, penjanje, silaženje, provlačenje, hodanje na rukama i nogama, vješanje i njihanje, veranje, jahanje, dizanje i premještanje, prenošenje predmeta, bacanje, hvatanje itd. Najsvestranije kretanje postiže se trčanjem i plivanjem. U tom smislu veoma je važno povezivanje motoričkih aktivnosti sa muzikom, osposobljavanje djece da se kreću po datom ritmu što se postiže pljeskanjem rukama uz muziku, plesanjem i igranjem uz pjesmu i sl. Po prirodi stvari, svako kretanje potencira nadražaje za rast i razvoj organizma, pa ga zato treba što češće podsticati i vaspitno osmišljavati (Čokorilo, 1998: 154-157).

---

¹ Rad je rađen u okviru naučnoistraživačkog projekta *Integralni razvoj, fizička aktivnost i aberantno ponašanje predškolske dece* koji finansira Ministarstvo za nauku i zaštitu životne sredine Republike Srbije.

1. MATERIJAL I METODE

U izradi ovoga rada kao primarna korišćena je deskriptivna, analitičko-sintetička metoda. Ovom metodom smo kritički analizirali teorijska i empirijska istraživanja iz oblasti psihofizičkog razvoja i psihofizičke aktivnosti predškolskog djeteta. Na osnovu toga pokušali smo osmisliti mogućnosti vaspitnog djelovanja (podsticanja) na ovom uzrastu. Kao oslonac za ukupnu analizu poslužile su nam i sopstvene opservacije iz porodične i školske kliničke pedagoško-psihološke prakse.

2. REZULTATI I DISKUSIJA

2.1. Psiho-fizički razvoj predškolskog djeteta

Psiho-fizički razvoj u ranom djetinjstvu moguće je podijeliti na tri faze:

1. fazu *odojčeta* – od rođenja do kraja prve godine života,
2. fazu „*malog djeteta*“ – od kraja prve do treće godine života i
3. fazu *predškolskog djeteta* – od kraja treće do šeste godine života.

U poređenju s ukupnim čovjekovim životom u ovom periodu čovjekov organizam, tkiva i organi se najbrže razvijaju kako u pogledu izgrađivanja isto tako i u pogledu funkcionisanja. Ovo je doba *buđenja* psihičkog života što predstavlja osnovu za cjelokupnu kasniju aktivnost. Ovaj period takođe karakteriše izuzetna pokretljivost psihomotoričkog aparata, mada su pokreti nesigurni i neprecizni zbog nedovoljne razvijenosti mehanizama u kori velikog mozga.

Za razumijevanje i podsticanje psiho-fizičke aktivnosti predškolskog djeteta neophodno je poznavati zakonitosti psihofizičkog razvoja utvrđene u razvojnoj psihologiji kako bismo otkrili *pravo vrijeme* za adekvatne psihičke i fizičke aktivnosti. Ukoliko ne prepoznamo i ne iskoristimo to pravo vrijeme kasnije će biti veoma teško nadoknaditi propušteno (Čokorilo, 1998: 149- 154).

Fizički rast i razvoj djece očituje se u brojnim pokazateljima, od kojih su najvidljiviji rast i povećanje težine, kako je prikazano u tabeli 1.

Tabela 1. Prosječan rast i povećanje težine kod djece od rođenja do navršene sedme godine života (Prema Furlanu, 1985: 61)

UZRAST	VISINA (u cm)	TEŽINA (u g)
Novorođenče	50	3 300
3 mjeseca	60	5 300
6 mjeseci	66	7 200
9 mjeseci	71	8 800
1 godina	75	10 000
2 godine	84	12 8000
3 godine	96	14 500
4 godine	103	16 500
5 godina	109	18 700
6 godina	117	21 300
7 godina	124	23 400

Ovakav brzi fizički razvoj predškolske djece u pogledu visine i porasta težine praćen je daljim okoštavanjem, mada su kosti još uvijek meke i savitljive, kao i formiranjem krupnih mišića. Motorika i fizička pokretljivost prati ovaj ubrzani rast i razvoj. Zna se da je motorički razvoj zakonomjeren proces kroz koji prolazi većina djece, da postoje valjani testovi kojima se može ustanoviti da li je motorički razvoj optimalan ili je dijete u tom pogledu napredno ili, pak, zaostaje.

Za podsticanje psiho-motoričkog razvoja u tabeli 2 ćemo prikazati neka osnovna područja u vezi sa koordinacijom oka i ruke i opšte pokretljivosti, što može biti od koristi roditeljima i vaspitačima u njihovom radu s predškolicima.

Tabela 2. Psihomotorički razvoj predškolskog djeteta (Prema Furlanu, 1985: 62)

Uzrast	Područja koordinacija oka i ruke	Područja motoričkog razvoja
	Koordinacija oka i ruke	Opšta pokretljivost
2 godine	Uspješno slaže jednu na drugu 6 do 7 kocaka. Okreće stranice knjige jednu po jednu. Uspješno stavlja kašiku u usta. Drži čašu jednom rukom. Stavlja na sebe (oblači) neke odjevne predmete.	Stoji raširenih nogu. Trči. Ide po stepenicama gore i dolje. Udara nogom veliku loptu Može se spustiti niz ljestve. Može skočiti 30 cm.
3 godine	Uspješno slaže jednu na drugu 9 kocaka. Od tri kocke može napraviti most. Rukama hvata loptu. Iz kašike mu se više ne prolijeva tekuća hrana. Lijeva vodu iz vrča. Otkopča odjeću. Crta ravnu crtu i krug.	Može hodati na vršcima prstiju. Skače s najniže stepenice. Skače objema nogama. Vozi se triciklom. Silazi dugačkim stepenicama. Može skočiti 45 cm.
4 godine	Makazama reže papir po crti. Crta prve predmete i prva velika štampana slova. Uspješno hvata malu loptu. Samo se oblači. Baca loptu preko glave.	Trči na veće udaljenosti. Silazi ljestvama stavlajući na svaku prečku drugu nogu. Pokazuje se važnim na svom biciklu. Silazi stepenicama stavlajući na svaku stepenicu drugu nogu. Skače na jednoj nozi.
5 godina	Preklapa papir kvadratnog oblika u dvostruki trougao. Crta po uzoru kvadrat i trougao. Crta po uzoru crteže, slova i brojeve. Rukama uspješno hvata i baca malu loptu. Zakopča dugmad koju može vidjeti.	Stoji skupljenih nogu. Dobro skače. Može deset ili više puta skočiti na jednoj nozi. Uspješno silazi dugačkim ljestvama. Hoda ravno prema cilju.

U predškolskom periodu u poređenju s prethodnim fazama nastavlja se dalji razvoj osjećaja i opažanja. Povećava se oštrina vida i sluha. Djeca su u stanju da bez greške biraju boje, hvataju ritam i tempo u muzici itd. Opažanje prostora, oblika, vremena i socijalno opažanje se takođe dalje razvijaju. Tako djeca već razlikuju prostorne odnose (naprijed, pozadi, gore, dolje), prepoznaju komplikovane crteže, stvaraju pojmove o brojevima, interesuju se za vremenske pojmove (sada, sutra), zanimaju se za svoju prošlost i budućnost, temeljitije poznaju i razumiju one s kojima žive itd. Na ovom uzrastu od velike je važnosti djetetu pružiti optimalan broj čulnih utisaka koji pomažu uspostavljanje adekvatne komunikacije sa njegovom socijalnom i prirodnom sredinom. Nije dobro da dijete oskudijeva u čulnim utiscima, kao što nije dobro ni da ih ima previše. U prvom slučaju, djeca nerazvijenih sredina, koje se premalo bave djetetom, oskudijevaju u čulnim utiscima, što može usloviti nedovoljnu razvijenost predškolskog djeteta i ozbiljne poteškoće u vezi s njegovim obavezama kada pođe u školu. U drugom slučaju, previše čulnih utisaka izazvanih životom u prenaseljenim urbanim sredinama, može takođe, proizvesti negativne posljedice po dijete (Čokorilo, 2007b: 30).

Emocionalnost se veoma burno razvija pa je *potpuna emocionalnost* ili *totalna afektivnost* jedna od najbitnijih karakteristika predškolskog doba. Emocije u dječjem životu igraju značajniju ulogu nego u životu odraslih. "Malo dijete je u cjelini i u suštini čuvstveno biće. Bez obzira koliko je staro i koliko je inteligentno predškolsko dijete, njegovo postupanje i ponašanje je više pod utjecajem njegovih čuvstava nego njegova razuma; što je dijete manje ovo je očitije i značajnije." M. Bergant (1969: 68). Zbog toga ukupno saznanje i ponašanje predškolskog djeteta značajno zavise od emocija. O tome E. Kamenov (1990: 54) piše: "Vaspitač može imati uticaja ako je uspostavio emocionalni kontakt sa detetom, ako mu se zna približiti i ako je sam vedra i opuštena ličnost koja voli svoj posao i poverenu decu, jer će tada moći da zadovolji dečje potrebe za nežnošću, radošću, zadovoljstvom i prihvatanjem ..."

Za predškolsko dijete je veoma važna emocionalna klima u kojoj odrasta. Poželjno je da može zadovoljiti svoje osnovne emocionalne potrebe sigurnost i ljubav. Sigurnost se razvija brigom koju odrasli pokazuju prema djetetu. Iz ove potrebe razvija se potreba za pripadanjem. Ljubav se razvija putem verbalnih iskaza, milovanjem i maženjem djeteta. Dijete koje odrasta okruženo ljubavlju i pažnjom razvije se u emocionalno otvorenu, veselu i tolerantnu osobu koja će lako uspostavljati emocionalne odnose s drugima. Dijete ovog uzrasta je veoma *ranjivo* pa je potrebno izbjegavati izazivanje negativnih emocija jer traumatski doživljaji iz djetinjstva mogu bitno uticati na uspostavljanje emocionalnih odnosa s drugima, formiranje povjerenja prema njima i niz drugih osobina ličnosti. Loša atmosfera u porodici i predškolskoj ustanovi i neodgovarajući vaspitni postupci kojima se utiče na djetetov rast i razvoj mogu izazvati čak i psihosomatska oboljenja kao što su grčevi, astma, napade slične epileptičnim i sl., a u kasnijem razvoju to se može reflektovati u vidu raznih fobija, depresiji, osjećanju inferiornosti, agresivnom ponašanju, bolesnoj ljubomori i sl. U emocionalnom razvoju djece ponekad se javljaju patološke pojave (strah od kupanja, visine, prevoznih sredstava i sl.). Takav naizgled bezrazložan strah, ipak je nečim izazvan. To se može utvrditi psihoanalitičkim postupcima (slobodni razgovor, analiza snova i sl.).

„Fizičko vježbanje povoljno utiče na oslobađanje unutrašnje napetosti djeteta tako što se strah, želje i ljutnje socijalizuju i integrišu u ličnost ostvarujući tako unutrašnju harmoniju. Stoga je važno u porodici i predškolskoj instituciji obezbijediti uslove za slobodnu neometenu, imaginativnu igru za razvoj fizičkih sposobnosti. Atmosfera treba biti prisna, bez napetosti i proizvođenja opasnosti uz punu emocionalnu sigurnost djeteta kako bi se smanjio stres i frustracija koje može izazvati strah od neuspjeha“ (Čokorilo, 2007a: 243) .

U pogledu emocionalnog razvoja postoji dilema; da li dozvoliti potpuno slobodno ispoljavanje svih emocija, ili osposobljavati djecu za "kočenje" emocija. Naučno je utvrđeno da potiskivanje, odnosno represija emocija, uslovljava unutrašnje konflikte što može izazvati neurotske smetnje. Stoga emocijama treba "dati oduška", a to znači dozvoliti ponekad djeci da se ljute, ne sprečavati ih da se vesele i sl. Nema posebnog opravdanja za sprečavanje ni blagih oblika agresije, no uzme li ona maha neophodno je osposobiti dijete da razvoj takvih osjećanja u sebi koči. Jedan od načina kočenja agresivnih osjećanja je sublimacija – tj. skretanje energije tih emocija u napornije motoričke aktivnosti kao što su igre i takmičenja.

Mišljenje i spoznavanje predškolske djece je pod snažnim uticajem njihovih emocija što umanjuje logičnost spoznaje. Predškolci intelektualne zadatke rješavaju u vezi sa igrom i praktičnim aktivnostima. Napredovanje u razvoju mišljenja nastaje onda kada dijete počinje da rješava zadatke na osnovu sazajnih motiva, a ne motiva praktične aktivnosti ili igranja. Vaspitanje u predškolskim institucijama i roditeljskom domu u tom pogledu je veoma podsticajno. Na ovom uzrastu dolazi do formiranja pojmova koji ne nastaju samo na osnovu čulnih utisaka, nego su i rezultat razrade i kombinacije različitih podataka. Među najznačajnije faktore za razvoj pojmova ubrajaju se inteligencija i prilike za učenje. Zanimljivo, postoji znatna korelacija između pojmova djeteta i znanja njegovih roditelja. Pomoć vaspitača sastoji se u preventivnom djelovanju kako djeca ne bi prebrzo i pogrešno uopštavala i tako formirala pogrešne pojmove. U predškolskim institucijama efikasnije i brže se formiraju pojmovi nego u roditeljskoj kući. Veoma je važno formiranje socijalnih pojmova, pojmova o prostoru, pojma o broju, pojma lijepog itd. I mašta se razvija na osnovu dječjih aktivnosti. Pod kraj ovog perioda ona postaje manje ovisna o spoljašnjim aktivnostima, javljaju se pokušaji stvaralaštva koji će svoju punu afirmaciju steći kada dijete pođe u školu.

U predškolskom dobu se javljaju osnovne crte ličnosti uz snažno djelovanje mehanizama identifikacije i imitacije djece s roditeljima istog pola. Između treće i pete godine javlja se određena kriza u vezi s Edipovom, odnosno Elektrinom situacijom kada djetetu instinktivni nagon nalaže da preotme ulogu roditeljskog pola koju on igra u odnosu na roditelja suprotnog pola. Najčešći nedostaci u odnosu roditelja i djece su: odbacivanje djece, kada se ona osjećaju suvišna, nepotrebna i ne vide smisao svog postojanja; prevelika briga za djecu (osporava razvoj samostalnosti i inicijativnosti) i ambivalentnost (nagli i česti prelasci roditelja iz raspoloženja velike ljubavi prema djeci u hladan odnos), što zbunjuje djecu i može kod njih proizvesti neurotske tendencije. Idealna bi, naravno, bila uravnotežena roditeljska ljubav prema djeci koja stvara toplu, neposrednu i prirodnu porodičnu atmosferu.

Iz takve porodične atmosfere rađaju se pretpostavke za roditeljsku podršku koja je u pozitivnoj korelaciji sa višim nivoom fizičke aktivnosti predškolske djece. O tome svjedoče i brojna empirijska istraživanja (Maksimović i Matić, 2006; Matić i Maksimović, 2007, Maksimović i Milošević, 2008, Čokorilo, 2009. i dr.). Ova istraživanja upućuju na zaključak da nije dovoljna samo verbalna (vaspitna) podrška, nego je od presudne važnosti i podrška u obezbjeđivanju materijalnih pretpostavki i stvaranju atmosfere za bavljenje fizičkom aktivnošću.

2.2. Metodika podsticanja psihofizičke aktivnosti predškolskog djeteta

Psiho-fizički razvoj u predškolskom uzrastu predstavlja početak dugotrajnog i napornog puta stasavanja djeteta na kome nisu rijetka kolebanja, posustajanja i iskušenja koja prijete da naruše i poremete ostvarivanje željenih rezultata. Podsticanje služi da osvježi snagu i volju mladih buđenjem prijatnih osjećanja koja postaju snažni unutrašnji motivi djelovanja. Podsticanje je potrebno i onima koji postižu poželjne rezultate (pojačavanje motivacije), a neophodno je i onima koji iz bilo kojih razloga ne ostvaruju željene rezultate. Razumljivo, više ćemo podsticati mladu djecu, zatim one koji su bojažljivi ili nemaju dovoljno povjerenja u svoje snage i mogućnosti. Postoje brojna sredstva podsticanja, a najčešće se spominju: pohvala, nagrada, obećanje, takmičenje, priznanje i iskustvo uspjeha (Čokorilo, 1998: 99-101).

Pohvala je najčešće sredstvo podsticanja. Ona može biti pojedinačna i grupna, usmena i pismena, iskazana u procesu aktivnosti ili u posebnim (svečanim) okolnostima. U primjeni pohvale treba uzeti u obzir uzrast, individualne razlike i uslove u kojima se pohvala izriče. Mlađe predškolce možemo pohvaliti i za manja pozitivna djela i češće, a starije samo za djela koja pohvalu zaslužuju i rjeđe. Što se tiče individualnih razlika, razumljivo je da ćemo samouvjerenom dijete manje hvaliti od onoga koje je potišteno, obeshrabreno ili je izgubilo povjerenje u sopstvene mogućnosti. Pedagoško umijeće vaspitača se upravo ogleda u tome s kakvom vještinom primjenjuje pohvalu. Osnovno je pravilo da pohvala podstiče dijete na aktivnost zbog osjećanja dužnosti, a ne radi pohvale koju će dobiti.

Nagrada predstavlja jako, ali i veoma osjetljivo sredstvo podsticanja. Ona ne smije postati sama sebi cilj, nego mora biti sredstvo za postizanje većih ciljeva. Stoga je pri nagrađivanju potreban još veći oprez nego kod primjene pohvale. Nagradu treba primjenjivati rijetko i pravedno, češće kod mlađih i češće grupno nego pojedinačno. Govoreći o nagradama i kaznama B. Rakić (1976, 215) navodi neke prednosti i nedostatke nagrada:

a) prednosti

1. Omogućuju zadovoljavajuće asocijacije koje jače utiču da se ponovi željeni akt.
2. Prijatne su i obično rađaju interes i oduševljenje.
3. Utiču na ego-pojačanje i razvijaju viši moral.

b) nedostaci

1. Nagrađivanje je spoljašnje podsticanje, a u učenju je potrebno razviti volju za učenje i duži naporan rad koji nisu uvijek prijatni – i u situacijama u kojima nema nagrađivanja.
2. Nagradama se može postići da vaspitanici uvijek očekuju priznanje.
3. Najveće teškoće u praktikovanju nagrađivanja su u tome što ima relativno malo djece koja se mogu nadati da će dobiti nagradu.

Da bi vaspitni efekat nagrade bio pozitivan neophodno je ocijeniti kada, koga, kako i na koji način nagraditi. Bez pedagoškog iskustva, umješnosti i takta to nije moguće ostvariti.

Obećanje kao vaspitno sredstvo ima funkciju da najavi pohvalu ili nagradu što kod djeteta proizvodi ugodno raspoloženje koje ga podstiče na aktivnost. Nije dobro da obećane nagrade (pogotovo materijalne) postanu jedini cilj angažovanja i ponašanja djeteta. Isto tako, ne treba obećavati ono što nije moguće izvršiti, jer to ruši autoritet onoga ko je obećao. Obećanje ima veći vaspitni efekat ako se daje na kraći rok zbog toga što duži rokovi smanjuju snagu motivacije. Pokretačka snaga obećanja je zavisna od toga kakav ugled vaspitaca uživa među djecom, primjenjuje li prečesto obećanja, da li ih dosljedno ostvaruje i sl.

Takmičenje predstavlja specifičnu psiho-fizičku aktivnost u kojoj pojedinci ili grupe nastoje da brže ili kvalitetnije ostvare cilj od drugih pojedinaca ili grupa kojima je postavljen isti cilj. Ovo sredstvo su primenjivali još stari Grci jačajući njime borbri duh na tjelesnom i intelektualnom području. Smisao takmičenja u predškolskom uzrastu ne može i ne smije se iscrpiti samo u pobjedi, ono prije svega mora jačati emocionalna i voljna svojstva ličnosti. Takmičenje na ovom uzrastu ima smisla ako je protkano igrom sa obilatim estetskim sadržajima i svojevrsnim romantičnim sadržajima. Neželjene posljedice takmičenja kao što su sebičnost, nezdrava konkurencija, zajedljivost, potcjenjivanje, oholost, ismejavanje slabijih i sl., potrebno je na vrijeme uočiti i preventivno djelovati u njihovom otklanjanju. Grupna takmičenja u kojima se dobri rezultati postižu samo zajedničkim zalaganjem, saradnjom i pomaganjem, pružaju veće mogućnosti da se razviju poželjne i osujeti razvoj nepoželjnih osobina ličnosti. Ovakva takmičenja podstiču razvoj potencijalnih mogućnosti svakog pojedinca i omogućavaju njegovu punu afirmaciju.

Priznanje se odaje djetetu kada postiže određeni uspjeh, zalaže se, istrajan je i primjerno se ponaša s ciljem da ga motivišemo da tako i dalje čini. To ispoljavamo u obliku odobravanja, bodrenja ili podržavanja. Zavisno od uzrasta možemo ga izraziti riječima, osmijehom, dodiranjem ruke i sl. Primjenjujemo ga češće kod one djece koju treba neprestano podsticati na rad i zalaganje, a naročito kod mlađih i osjetljivih. Priznanja moraju biti stvarna i uvjerljiva za dijete. Treba mu priznati da raste, da sve više zna, da mnoge stvari može uraditi, da ima dobre namjere.

Iskustvo uspjeha kao sredstvo podsticanja ima veoma značajnu funkciju, pogotovo u predškolskom uzrastu. Iskustvo se stiče u realnom životu (šetnje, izleti, posjete), i fiktivno (priče, slikovnice, televizija, film ...). Ispravno je putem individualizacije i diferencijacije sadržaja i oblika rada omogućiti djeci da ostvare početni uspjeh koji će

postati snažan motivacioni faktor za njihovo dalje angažovanje. Poznata izreka da ništa tako dobro ne uspijeva kao dobar uspjeh i ovdje ima puno opravdanje.

3. ZAKLJUČAK

Psihofizičku aktivnost predškolskog djeteta moguće je podsticati putem igre kao osnovnog prirodnog oblika njegove aktivnosti. To je, u stvari, najpogodniji način slobodnog zadovoljavanja veoma izražene dječje potrebe za kretanjem i dinamičnošću. Igra se pokazala kao neizostavna životna potreba predškolskog djeteta i kao uslov njegovog psihofizičkog razvitka. Zbog toga je neophodno djeci ovog uzrasta obezbijediti odgovarajuće uslove, adekvatan prostor da se organizovano, kontrolisano (spontano) igraju, odrediti vrijeme za igru, pružiti jednostavne igračke i materijal. Samo na taj način igrajući se spontano, ali pod kontrolom vaspitača, dijete s radošću razvija svoju tjelesnost i duševnost, proširuje iskustvo, upotrebljava svoje znanje, obogaćuje emocionalnost, učvršćuje voljne osobine i izgrađuje motoričke sposobnosti. U pogledu fizičkog razvoja potrebno je djecu podsticati na što raznovrsnije kretanje: hodanje, trčanje, skakanje, ali i puzanje, penjanje, veranje, bacanje, hvatanje i sl. Za razvoj opažanja podsticajne su optimalne čulne stimulacije u smislu uspostavljanja komunikacije sa prirodnom i socijalnom sredinom. Kroz igru i praktične aktivnosti moguće je uticati na prihvatljivo ispoljavanje dječjih emocija. Mišljenje i mašta koji su u početku pod snažnim uticajem emocija razvijaju se, takođe kroz igru i praktične aktivnosti djeteta. Moguće je podsticajno djelovati i na razvoj osnovnih osobina ličnosti koje nastaju imitacijom i identifikacijom djeteta s roditeljima i vaspitačima. Podsticanje kao način stimulisanja ativnog psihofizičkog razvoja predškolskog djeteta treba činiti umješno, razumno, pravedno i sa osjećanjem za mjeru. Svaka pohvala, nagrada i priznanje moraju biti odmjereni prema zaslugama za koje se daju. Opšte je pravilo da češće podstičemo mlađe, slabije i one koji nemaju dovoljno povjerenja u svoje snage i mogućnosti. Od početka djecu treba navikavati da cilj nagrade nije njen spoljašnji simbol, nego stečena osobina i unutrašnje zadovoljstvo zbog postignutog uspjeha.

LITERATURA

1. Andrilović, V.; Čudina, M. (1985). *Psihologija učenja i nastave*. Zagreb: Školska knjiga.
2. Bergant, M. (1969). Predškolski odgoj, U: Krneta Lj. i dr. *Pedagogija, II knjiga*. Zagreb: Matica hrvatska.
3. Bjelica, S. (2008). *Sociologija*. Istočno Sarajevo: Visoka škola za uslužni biznis.
4. Bogosavljev, M. (1982). *Metodika fizičkog vaspitanja dece predškolskog uzrasta*. Kikinda: Pedagoška akademija.
5. *Biblija*, (1976). Beograd: Izdanje biblijskog društva.
6. Vukasović, A. (1974). *Moralni odgoj*. Zagreb: SN Liber.
7. Grandić, R. (2001). *Teorija fizičkog vaspitanja*. Novi Sad: Savez pedagoških društava Vojvodine.
8. Đorđević, D. (1988). *Razvojna psihologija*. Gornji Milanovac: Dečje novine.

9. Žlebnik, L. (1972). *Psihologija deteta i mladih, I i II knjiga*. Beograd: Delta-pres.
10. Kamenov, E. (1990). *Predškolska pedagogija*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
11. Kamenov, E. (1997). *Metodika*. Novi Sad: Odsek za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Novom Sadu i Zajednica viših škola za obrazovanje vaspitača Republike Srbije.
12. Kejn, E.Đž. (1984). *Psihologija i sport*. Beograd: Nolit.
13. Kvaščev, R. (1974). *Razvijanje kreativnog ponašanja ličnosti*. Sarajevo: Svjetlost.
14. Krneta, Lj.(red.). (1968). *Pedagogija*. Zagreb: Matica hrvatska.
15. Langer, Đž. (1981). *Teorije psihičkog razvoja*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
16. Leskošek, J. (1976). *Teorija fizičke kulture*. Beograd: Partizan.
17. Maksimović, N., Milošević, Z. (2008). *Stil života mladih Vojvodine*. Novi Sad: Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja i Savez za školski sport i olimpijsko vaspitanje grada Novog Sada.
18. Maksimović, N., Matić, R. (2006). „Socioekonomske karakteristike kao determinante u fizičkoj aktivnosti roditelja i njihove dece“. U G. Bala (Ur.) *Antropološki status i fizička aktivnost dece i omladine* (257-264). Novi Sad: Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja.
19. Mandić, P. (1986). *Savjetodavni vaspitni rad sa osnovama metodike vaspitnog rada*. Sarajevo: Svjetlost.
20. Matić, R., Maksimović, N. (2007). „Faktori socijalno-ekonomskog statusa kao prediktori fizičke aktivnosti roditelja i njihove dece“. U G. Bala (Ur.) *Antropološki status i fizička aktivnost dece i omladine* (223-229). Novi Sad: fakultet sporta i fizičkog vaspitanja.
21. Rakić, B. (1976). *Procesi i dinamizmi vaspitnog djelovanja*. Sarajevo: Svjetlost.
22. Trnavac, N.; Đorđević, J. (1992). *Pedagogija*. Beograd: Naučna knjiga.
23. Furlan, I. (1985). *Čovjekov psihički razvoj*. Zagreb: Školska knjiga.
24. Čokorilo, R. (1998). *Pedagogija sporta*. Beograd: Viša škola za sportske trenere.
25. Čokorilo, R. (2007a). „Emocionalni razvoj predškolskog djeteta“. U G. Bala (Ur.): *Antropološke karakteristike i sposobnosti predškolske dece*. Novi Sad: Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja.
26. Čokorilo, R. (2007b). „Psihološki činioci fizičke aktivnosti predškolskog djeteta“. U časopisu "Sport i zdravlje" (1) Pale: Fakultet fizičke kulture.
27. Čokorilo, R. (2009). „Socijalni status porodice i fizička aktivnost predškolskog deteta“. U G. Bala (Ur.): *Relacije antropoloških karakteristika i sposobnosti predškolske dece*. Novi Sad: Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja.
28. Čokorilo, R. (2009). *Psihologija sporta*. Novi Sad: Akademska knjiga.
29. Švajcer, V. (1964). *Grupa kao subjekt obrazovanja*. Zagreb: Matica hrvatska.
30. Šilih, G. (1956). *Odgovajna sredstva naše porodice*. Zagreb: PKZ

SUPPORT OF PSYCHO-PHYSICAL ACTIVITY OF A PRE-SCHOOL CHILD

In this work are analyzed needs, ability and the ways of supporting psycho-physical activity of a pre-school child. Primary child's need for movement, which should be invented by play, boosts impulses for growth and development of the organism and is considered as a main condition of it's psycho-physical development. In the way of physical development child should be encouraged on many different ways of movement: walking, running, jumping, but also crawling, climbing, throwing, catching... For the development of skill of detection optimal senses stimulation is good way, in point of making communication with nature and social surroundings. Thru play and practical activity it is possible to contribute to acceptable way of showing emotional condition of the child. Thinking and imagination at start are very dependable of emotions, and they develop also thru playing and practical activity. It is also possible to contribute a start of development of the main character line which are made from imitation and identification of child with parents and teachers. Functional contribution of psycho-physical activity of pre-school child is possible to achieve if, with skill and a lot of pedagogy talent, awards and compliment are given to child, and giving to them honor and promises.

Key words: pre-school child, development, psychic, physical activity, encouragement.